

Terres de l'Ebre

Vida i colors

*Textos i fotografies
Vicent Pellicer*

Text en català
Texto en castellano
Text in english

• Col·lecció *Khroma* - 6 •

Terres de l'Ebre: vida i colors

VICENT PELLICER OLLÉS

Cossetània
EDICIONS

Amb el suport de:

Primera edició: març del 2010

Edita: Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 - 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

© dels textos: els autors

© de les fotografies: Vicent Pellicer Ollés

© d'aquesta edició: Cossetània Edicions

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Traducció dels textos a l'anglès: Emigdi Subirats

Impressió: Lito Stamp, SA

ISBN: 978-84-9791-568-7

Dipòsit legal: B-5.687-2010

Terres de l'Ebre: vida i colors

Pròleg 6

El Delta.....12

La vall de l'Ebre 42

La Plana 74

El Port 98

Vaig nèixer a la plana, a les planes del Montsià, a prop del riu Ebre. Vaig créixer a la plana, quan encara era un petit univers ple de vida, natural, humana, on cabíem tots. La plana, les oliveres! Què seria de la plana sense les oliveres, sense la seua cort de garrofers i les fileres de màrgens, suats pels nostres tossuts i estimats iaïos... Què seria de la plana si no fos solcada per salvatges barrancs, interrompuda per atapeïdes maleses, pentinada per una rella de camins... La plana, els moixons! Què seria de la plana si no fos volada per estols de moixons..., avivada pel cant del tord, aguaitada pel furient esparver, escoltada pel misteriós siboc, acolorida pel pinsà i la cadenera...

Vaig descobrir la plana i els seus moixons amb l'escopeta a la mà, de ben xiquet, al costat de mon pare. Recordo les matinades d'hivern, quan feia fred de debò, amagats a la barraca per caçar al reclam, a trenc d'alba, tapats amb les mantes, esperant amb emoció la visita dels tords. Encara sento ara el xit del tord, el cruixit del garrofer, l'olor de terra mullada, de pólvora, de fullaraca... També les sortides nocturnes amb la balinera, per anar a fallar amb els amics. I el cultiu de les grèmenes (els cucs!) dins de l'olla, amb serradura, per parar les rateres. I la parada del filat, seguida del silenci i l'espera... Recordo molt bé els colors dels moixons, els seus moviments, la seua manera de viure i de morir a la plana. Vaig aprendre a apreciar els moixons i, un dia, d'adolescent, vaig decidir que era millor mirar-los que caçar-los.

Els que hem viscut la plana i hem gaudit de les aus que hi habiten sabem com n'és d'especial. Sempre serà la nostra reserva espiritual, emocional, sensitiva, encara que se'ns trenque el cor de veure com s'ha anat malmetent i desfigurant pels tarongers, els herbicides i el mal gust. Què se n'ha fet de la griva, del capot, dels estols de cadeneres? Què se n'ha fet de les carrasques, els avealls, les valones i els rafals? Què se n'ha fet dels pagesos? Estranya societat la nostra, que no vol acotxar el llom...; ni que

fóssem tots marquesos! Però la plana, generosa, estarà aquí quan la necessitem, per tornar a donar-nos els seus fruits. I els moixons, malgrat natros, seguiran acampant per les planes i els barrancs, adaptant-se als nostres capritxos de xiquets malcriats.

Malauradament, el nostre estimat i ignorat riu el vaig descobrir més tard, massa tard, com gairebé tots els ebrencs, que també hem descobert la nostra identitat massa tard... Però més val tard que mai! Vaig conèixer el riu des de la meua vessant científica, però el vaig viure des de la meua ànima naturalista, i vaig descobrir amb joia tots els secrets amagats que encara conservava la nostra maltractada ribera i la seua fèrtil vall, atermenada per les pedregoses terrasses. Un riu i una vall que encara atresoren una variada fauna ornitològica, amb els poderosos corbs marins que dominen el seu paisatge hivernal, amb una presència creixent de bernats, martinets i gavines, amb els milans guaitant-nos des del cel i els cacauets vigilant-nos des de la ribera.

Us sorprendreu de veure, en les pàgines d'aquest bonic llibre de l'amic Vicent, infatigable coneixedor de la nostra plana, el nostre riu, i el nostre Port, quants moixons encara els poblen en tots i cadascun dels seus entranyables racons. Xalareu de volar des del riu fins al peu del massís del Port, des de la Carrova fins al Carrascal, des d'Aldover fins a la vall Cervera, travessant hortes, oliverars, barrancs i maleses, per descobrir els tresors que s'hi amaguen gelosament. Gaudireu de mirar unes precioses fotografies i llegir uns emotius textos fets per gent que estima i que coneix la nostra terra i la nostra guerra.

I un prec, per acabar... Recuperem la plana i el riu! Fem-los nostres, recorrem-los, gaudim-los, redescobrim-los! Només així els podem conservar i transmetre'ls als nostres fills. Algun dia ells també els viuran intensament, descobriran la seua grandesa, s'emocionaran amb el cant de la cucullada...

Carles Ibàñez Martí

Terres de l'Ebre: vida i colors

A trenc d'alba, la Mediterrània rep les besades del delta de l'Ebre
Al rayar el alba, el mar Mediterráneo recibe los besos del delta del Ebro
At dawn, the Mediterranean sea is kissed by the Delta

The Delta

When I first saw the Delta, during the last October days, I felt at home... Perhaps because the land was flat and covered by water, as I come from flat lands with plenty of paddies and water. I must say I still have that sensation as I might be feeling the insularity syndrome, since the Delta is not a central territory. You never discover it by chance like the thousands of migratory birds. You come here because you want to, and this decision will definitely influence the rest of your life...

You will soon realise that you feel like staying in the Delta. Everything is changing constantly, and these changes influence you. You feel energetic in April, when the water enters the empty fields and everything gets alive. You can see how the colour of the soil changes from clear brown to dark, from dust to mud. The eldest of this territory still remember the mud, as they used to work in the paddies

with their hands and soaking feet. The aquatic birds are happy with the water. Ducks, wader, gulls, terns and black terns, and many others getting here... the right land for nesting. Our delta is one of the most important nesting areas in the world, because here, birds, like me, feel at home.

When water has already covered the Delta, rice is sown, the main crop. After two weeks, you can already see it like a little flag. The clear water turns into green and the ducklings and the young common moorhen can be seen behind their mothers in the fields. Rice grows and the green colour gets everywhere. It's already hot!!! When the rice plant is growing, later gleaning, everything stagnates. Time passes slowly. But at the end of summer, your heart softens with the gilded fields and you breathe the intense smell of grain spike all the time, and everywhere is yellow. You experience the farmer's anxiety.

Platja miraculosa; dunes, castells vivents!; far, vigia!, al Fangar!
Playa milagrosa; ¡dunas, castillos vivientes!; ¡faro, vigía!, en El Fangar
Miraculous beach; Dunes and living castles!; lighthouse, watchtower!, in El Fangar

We are afraid of bad weather, rain or tramontane. We'd like a perfect harvest.

Finally the combines enter the field, like in a Star Trek movie. Huge machines harvesting million kilos of rice, in about fifteen days, looking at the sky, always looking at the weather. Once the harvest has begun, nothing can stop. At the end, you feel relieved, as the worst has already gone. Again animals can be seen everywhere as they have nowhere to hide. It's time to add the cage wheels to the tractor and remove the mud. The remaining straw must be mixed up with the mud. While the tractors are working, flocks of black-headed gulls and cattle egrets are surrounding the tractor, eating all kinds of aquatic animals or the ones living in the mud.

At this time of year the light is amazing. The light of the tramontane, a wind reflecting everything in a natural mirror: the dominating water. The lapwings are arriving, with black handkerchief in the neck and feather hats, like aristocrats. They come from the north and spend the winter here in a milder weather. In autumn many of the birds breeding in the Delta fly to Africa, flying thousands of kilometres to spend the winter as here temperatures go down and there isn't much food. Finally, the Delta starts drying off until the end of the cold season, and you begin feeling anxious when you see it quite yellow while the tractors are working in a trail of dust, arranging the land for the next season. Life is going on.

But there are other kinds of soil in the Delta. Even the desert: who might have guessed that! La Punta del Fangar, with its dunes sinking in the sea, its mirages, its tern colonies, immobile inside their nests, protecting the eggs from the sun, waiting for its couple to arrive and then fly to the sea in search of food. Long kilometres of still virgin sandy beaches, where the ringed plover walk rapidly with their tiny legs, which keep moving near the waves and taking the remaining defenceless small crustaceans on the wet sand.

La Punta de la Banya, with its white salt-works and coloured heaters, surfaces where salt is extracted and where one of the most emblematic bird in our Delta usually breeds, the Flamingo. Here also more than half of the world population of a gull called Corsican breeds, which is grey and white and has got a distinctive red peak. There are also coastal saline lagoons, full of fish, surrounded with

Formosa serp d'aigua escurçonera (*Natrix maura*)

Bella culebra viperina

Beautiful viperine snake

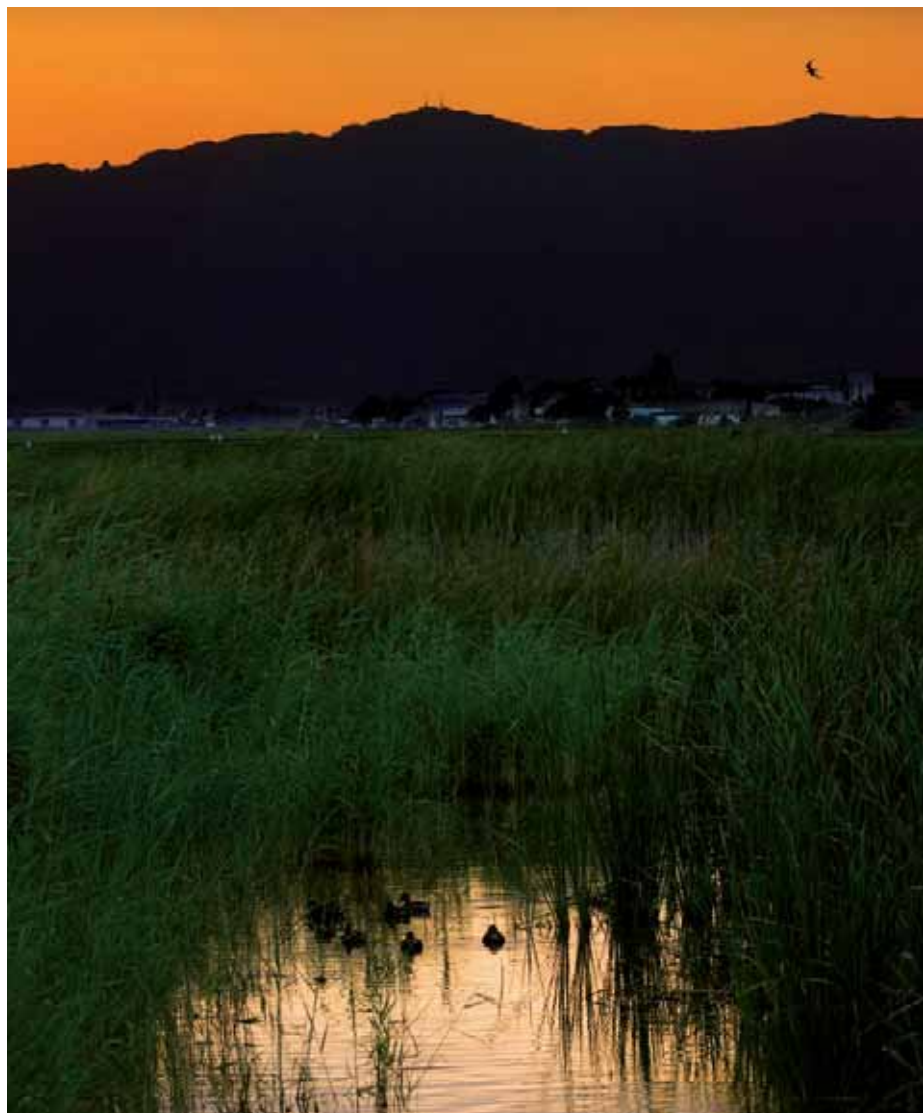
homogeneous reed-beds, right breeding place for lots of varieties of herons and egrets. And finally the Buda (Buddha) island, with its enigmatic name, one of the richest places as for fauna and flora, where we are bound to see also the strange glossy ibis, with dark, brown, green and iridescent blue colours and their curved peak, like Egyptian Pharaohs.

Meanwhile, the Ebro is lazily moving across these flat lands, dividing them in two, before getting to the sea and watching closely the kingfishers near the branches of the riverbank waiting for food. The river is very important for many birds following its course during migration, but it is also necessary for the life cycle of the eel, a big mystery of nature.

This is an incredible place, also fragile. Local people must be grateful and proud of it, as local singer Josep Bo wrote and sang, "Beautiful delta of the Ebro, earthly paradise"... It is certainly a paradise!

Sofia Rivaes

Terres de l'Ebre: vida i colors

Un miracle: el delta de l'Ebre i el massís del Port, una sola imatge
Un milagro: el delta del Ebro y el macizo de El Port, una misma imagen
A miracle: the Delta and the massif El Port, the same image

Hi és pertot arreu, la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*)
Está por todas partes, la polla de agua
The moorhen is everywhere

La polla blava (*Porphyrion porphyrio*) engalana les terres deltaiques
El calamón común engalana las tierras deltaicas
Porphyrions adorn the fields

El Delta

L'Ebre, curial de mena, solca entremig de pobles i arrossars generosos
El Ebro, curial por naturaleza, surca en medio de pueblos y arrozales generosos
The river Ebro goes through villages and generous paddies

Terres de l'Ebre: vida i colors

Arriba el capvespre: al Delta, s'assossegua la vida
Llega el atardecer: en el Delta, se apacigua la vida
At sunset, life calms down in the Delta

Dibuixos capritxosos, vora la badia dels Alfacs
Dibujos caprichosos, junto a la bahía de Los Alfacs
Capricious drawings, close to the bay Els Alfacs

